

Brookdale Child Disability Screening Questionnaire

פיתוח כלי לאיתור ילדים עם מוגבלות
על בסיס סקירת כלי מחקר מן הארץ ומן העולם

ליטל ברלב נורית גדג' כרמל בן דור דפנה הרן

המחקר נערך במימון משותף של משרד החינוך, המוסד לביטוח לאומי,
משרד האוצר, ג'וינט ישראל-אשלים ומכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל

עריכת לשון: רונית בן-נון
תרגום לאנגלית (תקציר): אוולין איבל
עיצוב גרפי: אפרת ספיקר

מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל
ת"ד 3886 ירושלים 9103702
טלפון: 02-6557400
brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | אדר תש"ף | מרץ 2020

עוד פרסומים של המכון בנושא

- הרן, ד., אינהורן, ת., גדג', נ., וברלב, ל. (2020). סקירה בין-לאומית של כלי מדידה לאיתור אנשים עם מוגבלות (דמ-813-19). ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל ומשרד המשפטים - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.
- שטרוסברג, נ., נאון, ד., וזיו, ע. (2008). ילדים עם צרכים מיוחדים באוכלוסייה הבדואית בנגב: מאפיינים, דפוסי שימוש בשירותים והשלכות הטיפול בהם על האמהות (דמ-503-05). ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.
- נאון, ד., מורגנשטיין, ב., שימעל, מ. וריבלס, ג. (2000). ילדים עם צרכים מיוחדים: הערכת צרכים וכיסוים על-ידי השירותים (דמ-355-00). ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.
- נאון, ד., סנדלר-לף, א., ושטרוסברג, נ. (2000). שירותים לילדים עם צרכים מיוחדים: תיאום הטיפול במכונים להתפתחות הילד. (דמ-352-00). ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.
- נאון, ד., יפרח, א. ובייץ-מוראי, ש. (1998). סקר ארצי על ילדים על נכויות בישראל: שלב 1: הסיון. (דמ-324-98). ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי.

את הפרסומים אפשר להוריד ללא תשלום מאתר המכון: brookdale.jdc.org.il

תקציר

מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בשיתוף משרד החינוך, האוצר, הבריאות, הביטוח הלאומי וג'וינט ישראל מבצע מחקר בנושא ילדים עם מוגבלות וצריכת שירותי בריאות, חינוך ורווחה בקרב אוכלוסייה זו. כחלק ממחקר זה, ערך מכון ברוקדייל סקירה בין-לאומית של כלים מרכזיים המשמשים להגדרה ולמדידה של מוגבלות בקרב ילדים, במטרה לגבש כלי מהימן לאיתור ילדים עם מוגבלות בישראל. בפתח הסקירה הנוכחית מוצגות נקודות מבט שונות להמשגת מוגבלות ומתוארים האתגרים הכרוכים בגיבוש הגדרה תפעולית. לאחר מכן נסקרים מספר כלים מארה"ב, מהאיחוד האירופי ומישראל. במסגרת הסקירה מופו סוגי המוגבלות שמופיעים בכל כלי, נבחנו נוסחי השאלות בכל כלי ולצורך בניית הכלי לאיתור ילדים עם מוגבלות בישראל בוצעו התאמות ניסוח לתרבות הישראלית בכלל, ולאוכלוסייה הנחקרת בפרט. לכל אחד מן הכלים הנסקרים, מתוארים העקרונות שהנחו את מחבריו, יתרונותיו וחסרונותיו. בפרק המסכם מוצג הליך הגיבוש של הכלי לאיתור ילדים עם מוגבלות ומובאים הקריטריונים להחלטה מיהו ילד עם מוגבלות. ה- Brookdale Child Disability Screening Questionnaire הוא כלי ייחודי, חדשני ומקיף, שכן הוא פותח על בסיס סקירה של כלים רבים אשר נעשה בהם שימוש בתחום ילדים עם מוגבלות. נוסף לכך, הוא כולל שאלות המתייחסות למגוון רחב של מוגבלויות ובעיות בריאותיות שונות ועם זאת הוא קל להבנה ושימוש.

תודות

ברצוננו להודות לכל מי שסייעו לכותבי סקירה זו. לחברי וועדת ההיגוי שמלווה את המחקר על ילדים עם מוגבלות, על ההשתתפות בשיבות הוועדה ועל המשוב המועיל בתהליך פיתוח כלי המחקר ולד"ר לייזה מורן גלעד, ראש חטיבת המשפחה במכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל על הבדיקה היסודית של המסמך ועל ההערות לשיפורו.

תוכן עניינים

1	1. מבוא
4	2. שיטת הסקירה
4	3. כלים למדידת מוגבלות מן הארץ ומן העולם
4	3.1 שאלוני "קבוצת וושינגטון" (Washington Group on Disability Statistics)
6	3.2 שאלון שש השאלות על מוגבלות (CDC Six Disability Questions)
7	3.3 עשר שאלות הסינון של UNICEF - United Nations International Children's Emergency Fund (TQSI - The Ten Questions Screening Instrument)
8	3.4 המודל התפקודי של הילד (CFM – Child Functioning Model)
11	3.5 הסקר הלאומי לבריאות הילד (NSCH – The National Survey of Children's Health)
12	3.6 א. שאלון גילים ושלבי התפתחות - מהדורה שלישית (ASQ-3 – Ages and Stages Questionnaire, Third Edition)
14	3.6 ב. שאלון גילים ושלבי התפתחות - חברתי-רגשי, מהדורה שנייה (ASQ:SE-2- Ages & Stages Questionnaire: Social-Emotional, Second Edition)
15	3.7 שאלון הערכה חברתית-רגשית לפעוטות (ITSEA – Infant Toddler Social Emotional Assessment)
16	3.8 שאלוני "לגדול באירלנד" (Growing Up in Ireland – Child Cohort and Infant Cohort)
18	3.9 סקר ארצי על ילדים עם נכויות בישראל
21	3.10 שאלוני הלשכה הסטטיסטית של האיחוד האירופי (Eurostat)
22	3.11 הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל
23	4. גיבוש כלי לאיתור ילדים עם מוגבלות - Brookdale Child Disability Screening Questionnaire
26	רשימת מקורות
28	נספח א: סיכום הכלים הנסקרים במסמך
31	נספח ב: Brookdale Child Disability Screening Questionnaire

רשימת תרשימים

2	תרשים 1: המודל הבין-לאומי לסיווג תפקוד, מוגבלות ובריאות (ICF)
---	---